

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА САХНАЛАСHTIRISH FAOLIYATINING TAMOYILLARI

*CHDPU "Maktabgacha ta'lim" fakulteti
dotsenti, p,f,f,d(PhD) Teshabayeva Zamira Sobirovna
CHDPU "Maktabgacha ta'lim" yo'nalishi
talabasi Qurbonova Nargiza Faxriddin qizi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotida sahnalashtirish faoliyatining bolalarni ma'naviy tarbiyalash, emotsional olamini boyitish, ijodga e'tibor va qiziqish uyg'otishdagi o'rni haqida ma'lumotlar bayon etiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan sahnalashtirish mashg'ulotlarini to'g'ri tashkil etishda tarbiyachi amal qilishi lozim bo'lgan tamoyillar haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: ijod, sahnalashtirish, bola, tamoyil, improvizatsionlik, integrativlik, erkinlik, faollik, mustaqillik, birlik, variativlik.

Yurtimizda ta'lim tizimini takomillashtirish hujjatlarida ijodkorlik sifatlari ta'lim mazmunini yangilashning muhim bir konseptual holati deya e'tirof etilmoqda. Ta'lim tizimida ijodkorlik sifatlarini rivojlantirish uchun real hayotda va kasbiy amaliyotda asosiy kompetentligini qo'llash qobiliyatiga ega bo'ladigan maktabgacha ta'lim yo'nalishi pedagog-tarbiyachilarini tayyorlash zarur vazifalardan biridir.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni sahnalashtirish va ijodiy faoliyatga o'rgatish jarayonining nazariy va amaliy faoliyati sohasiga tarbiyalanuvchilarni ma'naviy tarbiyalash, emotsional olamini boyitish, ijodga e'tibor va qiziqish uyg'otish, ijodiga rahbarlik qilish uchun amaliy bilim va ko'nikmalar berish kabilar kiradi

Ta'lim tamoyillari bu umuminsoniy tarbiyaning maqsad va vazifalarini amalga oshirishga qaratilgan ta'lim va tarbiya jarayonlarining yo'nalishi, bolalar tomonidan bilimlarning o'zlashtirilishi, bilim va malakalar hosil qilishning asosiy qonun va qoidalarning yigindisidir.

•Maktabgacha ta'lim tashkilotida sahnalashtirish va o'yin faoliyatini tashkil qilish jarayonida tarbiyachi tomonidan qo'llanilishi kerak bo'lgan asosiy tamoyillarni ko'rib chiqamiz:

•Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan sahnalashtirish mashg'ulotlarini to'g'ri tashkil etishda tarbiyachi quyidagi tamoyillarga amal qilishi lozim:

- **mashg'ulotning mazmunliligi tamoyili;**
- - **improvizatsionlik tamoyili;**
- **integrativlik tamoyili;**
- - **erkinlik tamoyili;**
- - **faollik tamoyili;**

- - **mustaqillik tamoyili**;-
- - **birlik tamoyili**;
- - **variativlik tamoyili**;
- - **bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish tamoyili**.

•- **Mashg'ulotning mazmunliligi tamoyili.** Bunga ko'ra sahnalashtirish faoliyatini tashkil etishda mavzular va metodlarning turfa xilligiga e'tibor qaratish lozim;

•- **improvizatsionlik tamoyili.** Bunda sahnalashtirish o'yinlari shunday bir ijodiy faoliyat sifatida ko'riladiki, u kattalar va bolalarning o'zaro erkin muhitdagi alohida hamkorligini talab etadi, bolaning tashabbuskorligini rag'batlantiradi, biron-bir namunaga taqlid qilmaslikni talab etadi, o'zining mustaqil fikriga ega bo'lishga undaydi. Mashg'ulotda barcha o'yin va mashqlar shunday tanlanishi kerakki, ularda harakatlar, nutq, mimika va pantomimik harakatlar turli ko'rinishlarda mujassam bo'lsin;

•- **integrativlik tamoyili.** Sahnalashtirilgan faoliyat o'yinlari butun bir pedagogik jarayonda uygunlashtiriladi, yani ijodiy faoliyat mashgulotlari (musiqa, rasm chizish, nutq o'stirish, o'yinlar), kattalar va bolalarning hamkorligidagi ijodiy o'yinlar;

•- **erkinlik tamoyili.** Bolalarga qiziqtirgan faoliyat bilan bir-biriga xalaqit bermagan holda shug'ullanish imkonini beradi;

•- **faollik tamoyili.** Bolaning bilish faoliyatini, faolligini rag'batlaydi. O'yinlarga tayyorgarlik k'orish va ularni o'tkazishning barcha bosqichlarida bolalarning maksimal darajada faol b'olish imkonini beradi;

•- **mustaqillik tamoyili.** Bunda bola muhitga o'z munosabatini mustaqil belgilaydi, idrok qilish, taqlid qilish va o'z istagini mustaqil tanlash imkonini beradi;

•- **birlik tamoyili.** Ushbu prinsipning asosi bola va tarbiyachining o'zaro tushunish va o'zaro yordam asosida birgalikdagi faoliyatni tashkil etishdir.

•- **variativlik tamoyili.** Bolalarda variativ fikrlash, ya'ni masalani hal qilishning turli variantlari mavjudligini tushunish, qiyin vaziyatdan chiqish yo'lini izlash, yechimi bo'lmagan vaziyatlar yo'qligini tushunishni rivojlantirishdan iborat.

•- **bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish tamoyili.** Bolalardagi o'ziga xos qobiliyatlarini inobatga olgan holda vazifalar, topshiriqlar berish va doimiy qo'llab-quvvatlab turishdir.

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, ta'lim-tarbiya jarayonini izchillik bilan tizimli ravishda tashkil etishga tarbiyachi tomonidan o'z faoliyatini didaktik talablar doirasida tashkil etishgan ta'lim tamoyillari yordam beradi

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Teshabayeva Z. S. Bolalarni sahnalashtirish va ijodiy faoliyatga o'rgatish / Darslik T.: MALIK PRINT, 2022. 72–74 b.
2. Усова А. П. Обучение в детском саду / Под.ред. А. В. Запорожца. –3 еизд. Испр -М.: Просвещение, 1991. – 168 с
3. Ibraimov, X., G Gaynazarova, g. (2023). the content of preparing students for professional activity in the process of individual education. science and innovation, 2(b12), 330-333.
4. Teshabayeva, Z. S. (2021). МАКТАБГАЧА ТАЛИМ ТАШКИЛОТИДА САХНАЛАСHTIRISH ОYIN FAOLIYATI SHAKLLARI, TURLARI, ULARNI TASHKIL ETISH USULLARI. Academic research in educational sciences, 2(CSPI conference 1), 268-271.